

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
ในตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน นายเกรียงศักดิ์ ลือกำลัง

ปริญญา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ ปั่นฉวี

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ในเขตตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 90 คน ใน 7 หมู่บ้านที่เป็นเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง เก็บข้อมูลจากเวชระเบียน และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การดูแลสุขภาพของผู้ป่วยในตำบลทุ่งหัวช้าง สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระบบ รายละเอียดดังนี้ (1) ระบบการแพทย์วิชาชีพ: ก่อนทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง รูปแบบกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การมารับบริการเมื่อรู้สึกว่ามีอาการมากและเรื้อรัง การตรวจคัดกรอง โดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทุ่งหัวช้าง การตรวจสุขภาพประจำปีของผู้ป่วย การตรวจเบื้องต้นเพื่อคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป และการตรวจวัดความดันโลหิต เพื่อทำการรักษาโรคอื่นๆ ภายหลังที่ทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง การรักษาประกอบด้วย การชั่งประวัติ การตรวจร่างกาย การตรวจวัดความดันโลหิต การให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับโรคความดันโลหิต การให้คำแนะนำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การจ่ายยา การนัดเพื่อติดตามผลการรักษา และการตรวจเลือดประจำปีเพื่อประเมินสภาวะการณที่อวัยวะสำคัญถูกทำลายจากการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรค (2) ระบบการแพทย์ภาคประชาชน: ก่อนทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง ผู้ป่วยมักหายารับประทานเอง ภายหลังที่ทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง มีกิจกรรมหลายรูปแบบ ที่สำคัญ ได้แก่ การควบคุมอาหารและการออกกำลังกาย มีชมรมออกกำลังกาย

เครือข่ายสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับคำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เป็นระบบที่ไม่ได้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากขัดกับวิถีชีวิตแบบเดิมๆ ถือเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน ประกอบกับสภาพวิถีชีวิตที่ไม่เอื้อในการทำกิจกรรม การเลือกใช้ระบบนี้ เพราะเห็นว่าโรงพยาบาลมาช่วยเหลือในเรื่องของการดูแลสุขภาพ (3) ระบบการแพทย์พื้นบ้าน: ก่อนทราบว่า เป็นโรคความดันโลหิตสูง จะ ใช้การนวดกับหมอนวดพื้นบ้าน ภายหลังที่ทราบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง มีการใช้พืชสมุนไพร ได้แก่ ต้นหญ้าหนวดแมว ต้นไมยราบเล็ก ซึ่งเก็บมาทั้งต้นตามหลักของแพทย์พื้นบ้าน และรากต้นมะยมกับใบเตย โดยนำมาต้มและดื่มวันละ 1 – 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนมีแนวโน้มในการพึ่งพาระบบการแพทย์วิชาชีพลดลงเมื่อรู้สึกว่าจะตัวเองไม่ป่วย โดยไม่สนใจต่อสภาวะที่แท้จริงของโรคที่เป็นอยู่ บุคลากรทางสาธารณสุขจึงต้องมีการวางแผนการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด เพื่อความมีสุขภาพดีของคนในชุมชนต่อไป

Independent Study Title Health Care of Hypertensive Patients at Thung Hua Chang

Sub-district, Thung Hua Chang District, Lumphun Province

Author Mr. Kriengsak Luakamlang

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisor Assoc. Prof. Waraporn Pannavalee

ABSTRACT

This descriptive study aimed to study the health care of hypertensive patients at Thung Hua Chang Sub-district, Thung Hua Chang District, Lumphun Province. The population consisted of 90 hypertensive patients at 7 villages in cared area of Thung Hua Chang hospital. The data were collected from OPD cards and by informal interview. The data were analyzed by using content analysis.

The results showed that the health care of hypertensive patients at Thung Hua Chang Sub-district could be divided into 3 sectors as follows: (1) professional sector: Before knowing that they had hypertension, the patients came to the hospital with severe and chronic conditions, screening of diseases by the officers of the hospital, annually health checking, pap smear

screening for female age over 35 years and blood pressure measurement for other treatment.

After knowing that they had hypertension, the treatment consisted of past history interview, physical examination, blood pressure measurement, health education about hypertension and health behavior modification, dispensing of medicines, appointment for follow up and annually blood examinations to evaluate target organ damaged from complication of hypertension. (2) The popular sector: Before knowing that they had hypertension, the patients were self medicated.

After knowing that they had hypertension, there were many activities. The important activities were diet control and exercise. In the community, there were exercise groups, older health networks which received the instruction, information and support from the officers of the hospital and Thung Hua Chang Sub-district administrative organization. The popular sector was not well-known. No activities were processed continuously because they were not fit with community's life style. It's the new way of life in the community. (3) The folk sector: Before knowing that they had hypertension, they used folk massage. But after knowing that they had hypertension, the

patients used herbs such as *Orthosiphon aristatus* Mig., *Mimosa pudica* L. and root of star gooseberry plus pandanus, by boiling the herbs and drinking 1-2 times a day. This study also found that there was a decrease in trend of using the professional sector when they did not feel illness, eventhough they had diseases. The health officers must set up the plan to give the correct information that fit with population life style in community and keep follow up continuously for their better health.